

Sygnatura akt II C 90/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant st. sekr. sąd. M. R.

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa W. W.

przeciwko M. N., J. N. (1), J. N. (2), J. N. i S. N.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powódki obowiązkiem uiszczenia tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa kosztów sądowych;
3. zasądza od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 1500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
4. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanych w pozostałym zakresie.

Sygnatura akt II C 90/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 stycznia 2017 roku skierowanym przeciwko M. N., J. N. (1), J. N. (2), J. N., S. N., powódka W. W. (2) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanych kwoty 75 000 złotych tytułem zachowku.

Wskazano, iż postanowieniem z dnia 18 września 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1369/11 stwierdził, że spadek po W. M. na podstawie testamentu nabyli M. N. w 1/3 części, J. N. (1) w 1/6 części, J. N. (2) w 1/6 części, J. N. (3) w 1/6 części, S. N. w 1/6 części.

Ojciec powódki był bratem ojca spadkodawcy. W. M. był wdowcem i nie posiadał żadnych dzieci. Jego rodzice zmarli przed nim.

(pozew k. 2-9)

Postanowieniem z dnia 2 marca 2017 roku powódka W. W. (2) została zwolniona od kosztu opłaty sądowej od pozwu w całości.

(postanowienie k. 31)

W odpowiedzi na pozew S. N., M. N., J. N. (3) reprezentowani przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, iż pozwani na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 18 września 2014 roku zostali uznani za spadkobierców testamentowych W. M..

Pozwani zarzucili, że powódka nie należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku zgodnie z art. 991§1 k.c., wskazując, iż powódka jest zstępną brata zmarłego W. M..

(odpowiedzi na pozew k. 36-37, 41-42, 51-52, pełnomocnictwa k. 38, 43, 53)

Zarządzeniem z dnia 8 maja 2017 roku na podstawie art. 207 § 7 k.p.c. odpowiedzi na pozew J. N. (2) i J. N. (1) zostały zwrócone.

(zarządzenie k. 66)

Na rozprawie w dniu 3 października 2017 roku powódka sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o zasądzenie na jej rzecz oznaczonej w pozwie kwoty solidarnie od pozwanych.

Pełnomocnik wszystkich pozwanych wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

(protokół rozprawy k. 90-91, pełnomocnictwa k. 88, 89)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. W. (2) jest córką E. M.. E. M. i S. M. byli braćmi. S. M. był ojcem spadkodawcy W. M..

(bezsporne – wyjaśnienia powódki i pozwanych k. 91, także okoliczności wynikające z akt II Ns 1369/11)

Postanowieniem częściowym z dnia 18 września 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1369/11 stwierdził, że spadek po W. M. zmarłym w dniu 21 lipca 2011 roku w Tuszynie na podstawie testamentu notarialnego nabyli M. N. w 1/3 części, J. N. (1) w 1/6 części, J. N. (2) w 1/6 części, J. N. (3) w 1/6 części, S. N. w 1/6 części.

(postanowienie w aktach sprawy II Ns 1369/11, bezsporne)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było bezzasadne, dlatego podlegało oddaleniu w całości.

Swoboda dysponowania własnym majątkiem za życia, czy to w formie darowizn, czy też swobody testowania, pozwalającej na dysponowanie majątkiem na wypadek śmierci w testamencie mogą w pewnych wypadkach prowadzić do pokrzywdzenia osób najbliższych spadkodawcy. Stąd jednym z założeń prawa spadkowego jest ochrona praw najbliższej rodziny, znajdująca wyraz w szeregu instytucji uregulowanych w księdze czwartej kodeksu cywilnego, w tym między innymi realizacją tej zasady jest instytucja zachowku, uregulowana w art.991-1011 k.c., zapewniająca osobom wskazanym w ustawie określoną korzyść ze spadku nawet wbrew woli spadkodawcy. Instytucja zachowku stanowi formę ustawowego zabezpieczenia interesów osób najbliższych spadkodawcy przed skutkami rozrządzeń dokonanych przez niego w ramach przysługującej swobody testowania. Ustawodawca pozostawił spadkodawcy wybór co do sposobu zapewnienia uprawnionemu należnego mu zachowku, spadkodawca może bowiem powołać uprawnionego do dziedziczenia po sobie, może ustanowić na jego rzecz zapis, czy też dokonać na jego rzecz darowizny. Dopiero w sytuacji, gdy uprawniony nie otrzymał w żadnej z tych postaci należnego zachowku, przysługuje mu roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do jego pokrycia, uregulowane w art. 991-1011 k.c., zapewniające określoną korzyść nawet wbrew woli spadkodawcy. Natomiast w razie różnicy między wartością należnego zachowku a wartością przypadającej uprawnionemu korzyści z tytułu powołania do dziedziczenia, zapisu czy darowizny, może on

dochodzić sumy pieniężnej wyrównującej tę różnicę (art. 991 § 2 k.c.). Konsekwencją przyjętej regulacji jest obowiązek zaliczania na poczet należnego zachowku darowizn uczynionych przez spadkodawcę. Stosownie do treści art. 991§1 k.c. uprawnionymi do zachowku są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, przy czym wysokość zachowku w myśl cytowanego przepisu wynosi połowę wartości udziału, jaki przypadłby uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym, chyba, że uprawniony do zachowku, jest osoba małoletnią lub trwale niezdolną do pracy, gdyż wówczas wysokość ta wynosi dwie trzecie wartości tego udziału.

Podkreślić należy, że krąg osób uprawnionych z tytułu zachowku jest wąski w stosunku do kręgu spadkobierców ustawowych. Według art.991§1 k.c., uprawnionymi do zachowku są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, jeżeli byliby powołani do spadku z ustawy. Porównanie tego kręgu z kręgiem spadkobierców ustawowych prowadzi do wniosku, że ustawodawca nie przewidział roszczenia o zachowek dla rodzeństwa, zstępnych rodzeństwa, dziadków, zstępnych dziadków spadkodawcy.

W ocenie Sądu choć powódka z pewnością w myśl dyspozycji art. 934 § 2 k.c. należy do kręgu spadkobierców ustawowych, to jako zstępna dziadka spadkodawcy W. M., nie jest uprawniona do zachowku po nim, gdyż nie należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku w myśl art. 991 § 1 k.c. Tym samym nie była legitymowana czynnie do wystąpienia z niniejszym powództwem z uwagi na brak uprawnienia do zachowku.

Tym samym jej powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Powódka przegrała proces w całości. W rezultacie, przy zastosowaniu art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, powódka winna uiścić na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika wszystkich pozwanych ustalone na podstawie § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804).

Sąd jednak, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy, odstąpił od tej zasady i o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Zgodnie z jego brzmieniem w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ze względu na stan majątkowy i sytuację życiową powódki Sąd postanowił zasądzić od powódki na rzecz pozwanych solidarnie jedynie kwotę 1 500 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, oraz nie obciążać powódki obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanych w pozostałym zakresie. Sąd miał przy tym na względzie, że proces w niniejszej sprawie toczy się od lutego 2017 roku, a powódka przez czas jego trwania winna czynić sukcesywnie oszczędności odpowiadające jej możliwościom finansowym dla pokrycia ewentualnych kosztów procesu, gdyż żadna strona procesu, aż do jego zakończenia nie ma pewności rozstrzygnięcia. Wytoczenie powództwa przeciwko określonej osobie wywołuje po jej stronie potrzebę podjęcia obrony własnych interesów, a poniesione w tym celu koszty ustanowienia pełnomocnika są uzasadnione.

Ostatecznie niekorzystny dla powódki wynik procesu przenosi się odpowiednio na koszty sądowe należne Skarbowi Państwa stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016r poz. 623), o których obowiązku ponoszenia do chwili wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie nie rozstrzygnięto. Stanowiły je opłata od pozwu w kwocie 3 750 zł, od obowiązku uiszczenia której powódka została zwolniona.

Sąd odstąpił od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi w zakresie opłaty sądowej, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, z uwagi na sytuację materialną i osobistą powódki.